

[ftm.nl](https://www.ftm.nl)

Een Gepeperd Gesprek: zes verhalen over de EU

Chris Aalberts

De EU kampt met veel problemen, zo bleek ook donderdag weer tijdens ‘een gepeperd gesprek over de EU,’ georganiseerd door Follow the Money. Het grootste probleem is het beantwoorden van de vraag wat het verhaal over de EU zou moeten zijn.

Donderdagavond 9 maart zitten tientallen mensen in het Amsterdamse Vondel CS voor ‘een Gepeperd Gesprek over de EU’. Tweede Kamerlid Kees Verhoeven van D66 gaat in debat met FTM-columnist Christiaan Vos, journalist Hella Hueck en Rabobank-hoofdeconoom Wim Boonstra. FTM-hoofdredacteur Eric Smit ontvouwt in de eerste minuten een ambitieuze agenda: het gesprek zal gaan over de democratie en economie van de EU, waarbij zowel gekeken wordt naar de huidige problemen als naar constructieve oplossingen.

Problemen, die heeft de EU in overvloed, zo blijkt al snel. Ze zijn zo talrijk dat er tientallen avonden mee kunnen worden gevuld. Oplossingen zijn er veel minder. Hella Hueck denkt dat het vooral nodig is dat er ‘een nieuw verhaal’ komt over de EU. Kees Verhoeven is dat met haar eens. Dit is een zinvolle suggestie, want een dergelijk verhaal zou iedereen de energie kunnen geven om verder te gaan met de EU en bestaande problemen aan te pakken. Uit dit gepeperde gesprek kunnen zes verhalen over de EU worden gedestilleerd. Maar of het aantrekkelijke verhalen zijn, is zeer de vraag.

Verhaal 1: de EU brengt vrede

De inleider van de avond, FTM-auteur Edin Mujagic, vertelt het eerste verhaal. Dit verhaal lijkt op dat van de propaganda van de Europese instellingen: de EU heeft vrede gebracht. Hella Hueck is het ermee eens dat het verleden nooit vergeten mag worden. Toch is er ook meteen kritiek: is de vrede wel echt een prestatie van de EU? Een man in het publiek zegt dat er de eerste decennia na de Tweede Wereldoorlog geen EU was maar slechts economische samenwerking. De EU kan dus niet verantwoordelijk zijn voor de vrede in die periode. Weg aantrekkelijk verhaal.

Is de vrede wel echt een prestatie van de EU?

Verhaal 2: de EU biedt economische voordelen

In dezelfde inleiding komt ook een tweede verhaal aan bod: de EU brengt economische voordelen. Dit verhaal wordt zo vanzelfsprekend gevonden dat nauwelijks expliciet wordt

gemaakt welke voordelen dit zijn. Het zou vooral desastreus zijn als de EU niet meer zou bestaan, zegt Edin Mujadic. Samenwerking is nodig omdat het niet vaststaat dat de EU-lidstaten hun economische voorsprong op de rest van de wereld zullen behouden. Dit lijkt op het verhaal dat de EU vrede brengt: misschien is de EU niet ideaal, maar we verliezen allerlei voordelen als de EU er niet meer is.

Verhaal 3: de EU is niet democratisch

Het derde verhaal wordt eveneens door de inleider naar voren gebracht. Edin Mujagic begint over het beeld dat veel burgers van de EU hebben: de Unie is ondemocratisch en regentesk. Dit verhaal komt deze avond steeds weer terug: Christiaan Vos praat over de totstandkoming van de euro. Toen werden veel kleine landen meegesleurd in een beslissing van Duitsland en Frankrijk. Hella Hueck vindt dat burgers de EU moeten kunnen corrigeren maar die mogelijkheden zijn volgens haar juist op Europees niveau heel beperkt. Ze vraagt zich af of de verwachtingen over democratie in de EU niet te hoog liggen.

Verhaal 4: de EU heeft geen daadkracht

In het vierde verhaal wordt de nadruk gelegd op het gebrek aan daadkracht van de EU. De Unie is in de woorden van Kees Verhoeven 'een tussenvorm' die zich bevindt tussen een krachtige politieke federatie die maatregelen kan afdwingen en een groep landen die onderling afspraken maken. Dat leidt tot problemen met de daadkracht. Wim Boonstra klaagt dat zaken als de euro, de bankenunie en Schengen niet worden afgemaakt en dat afspraken worden geschonden. Tegelijk wordt de daadkracht van de lidstaten verkleind omdat ze allerlei dingen van de EU niet mogen, zoals het voeren van een eigen industriepolitiek.

Verhaal 5: de EU is te divers

Het vijfde verhaal betreft de oorzaak van het gebrek aan daadkracht: er is binnen de EU te veel diversiteit. Christiaan Vos vindt dat de uitbreiding van de EU na de val van de Muur te snel ging. Hella Hueck vindt de nationale economieën van de lidstaten eigenlijk te verschillend om zo intensief samen te werken. Er is behoefte aan een gemeenschappelijke identiteit om die samenwerking te legitimeren, maar die is er door de diversiteit juist niet. Voor dit probleem bestaat volgens de sprekers wel een oplossing: er zou gewerkt kunnen worden met 'kopgroepen' van landen die in wisselende combinaties samenwerken.

Er kunnen veel verhalen worden verteld over de EU, maar die hebben vaak een negatief karakter

Verhaal 6: het eerlijke verhaal

Het laatste verhaal is het eerlijke verhaal. Wim Boonstra vindt dat het tijd wordt eerlijke

verhalen over de EU te vertellen. Een probleem is dat als er op nationaal niveau een succes te vieren is, politici dit altijd presenteren als een verdienste van de nationale politiek en niet als die van de EU. Als er echter dingen misgaan, worden die echter gepresenteerd als de schuld van 'Brussel'. Beide verhalen zijn vaak niet waar, of niet helemaal. Ook Hella Hueck denkt dat het niet goed is om de EU steeds overal de schuld van te geven. Zo brengt de euro wel problemen met zich mee, maar een deel van die problemen is niet het gevolg van de euro op zich, maar van andere beleidskeuzes.

Conclusie

Zo leren we van dit Gepeperd Gesprek dat er veel verhalen verteld kunnen worden over de EU, maar tegelijk dat die verhalen vaak een negatief karakter hebben. De EU is niet democratisch, niet daadkrachtig en te divers — en hoewel de EU economische voordelen brengt, heeft niemand scherp op het netvlies wat die precies zijn en hoe de economie er zonder de EU uit zou zien. Dat geldt ook voor de vrede: deze zou wel een relatie met de EU kunnen hebben, maar weinig mensen geloven dat er zonder de EU morgen oorlog uitbreekt. Het eerlijke verhaal over de EU blijft vooralsnog een negatief verhaal — exact dat verhaal dat niet helpt om burger te enthousiasmeren voor de EU.

